

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 417/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vinarčíkom, advokátska kancelária, Pod rybou 5, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 25 Cb 205/2013-148 z 23. októbra 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 52/2016-235 z 15. novembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 50/2017 z 27. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 Cb 205/2013-148 z 23. októbra 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 52/2016-235 z 15. novembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 50/2017 z 27. septembra 2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní začatom na základe žaloby sťažovateľa (žalobcu), ktorou sa v súvislosti s náhradou škody, *„ktorú mu spôsobil advokát pri výkone advokátskej činnosti a pri zastupovaní pred súdom“*, domáhal proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], vydania medzitýmneho rozsudku, že nárok na náhradu škody je daný, okresný súd rozsudkom č. k. 25 Cb 205/2013-148 z 23. októbra 2015 rozhodol tak, že žalobu zamietol, keďže vykonaným dokazovaním nemal v konaní preukázaný naliehavý právny záujem na určení práva sťažovateľa. V odôvodnení uvedeného rozhodnutia okresný súd konštatoval, že *„z takto vymedzeného konania je... zrejmé, že ide o určovací žalobu v zmysle § 80 písm. c) O. s. p., nakoľko žalobca sa iného, ako určenia svojho práva, nedomáha (napr. zaplatenia náhrady škody ako plnenia)... Nie je... pravdivé tvrdenie žalobcu, že v prípade, keby súd v tomto konaní nerozhodol, nemohol by si v ďalšom konaní uplatňovať nárok na zaplatenie škody, nakoľko práve v konaní o zaplatenie škody by si súd povinne a predbežne, ako prejudiciálnu otázku, vyriešil, či je nárok žalobcu zo zodpovednosti za škodu daný alebo nie. Taktiež ani skutková a právna zložitosť sporu nemá*

vplyv na naliehavosť určenia, resp. nie je jednou z jej podmienok. Napokon ani skutočnosť, že došlo k zmareniu práv navrhovateľa, resp. či došlo a kto za ňu zodpovedá, nie je tvrdením preukazujúcim naliehavosť, ale je skutkovým tvrdením preukazujúcim samotnú dôvodnosť danosti práva žalobcu.“

3. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom č. k. 2 Cob 52/2016-235 z 15. novembra 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pričom konštatoval, že *„posúdenie, o akú žalobu ide, nevyplýva z návrhu žalobcu, ktorý nazval svoj návrh ako návrh na vydanie medzitýmneho rozsudku, ale zo žalobného petitu. Ak bolo v úmysle žalobcu podať žalobu o náhradu škody, bol povinný uviesť výšku škody, ktorej zaplata sa domáha a v rámci takéhoto konania podať návrh, aby sa medzitýmnym rozsudkom rozhodlo o jeho základe. Keďže žalobca vymedzil svoj žalobný návrh tak, že sa domáha vydania rozhodnutia, že jeho nárok na náhradu škody je daný, bez žalobného petitu na splnenie peňažnej povinnosti, nie je možné považovať takúto žalobu za žalobu na splnenie povinnosti (náhrady škody), ale ako správne uviedol súd prvej inštancie, je potrebné považovať ju za žalobu určovaciu...“*

4. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie odôvodnené tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Prípustnosť podaného dovolania sťažovateľ zároveň vyvodzoval z toho, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], a je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP]. Sťažovateľ konkrétne namietal, že rozsudok okresného súdu aj rozsudok krajského súdu je zjavne neodôvodnený a arbirtárny a že *„odvolací súd na preukázanie svojho právneho názoru o danosti určovacej žaloby nemal podľa dovolateľa uviesť žiadne skutkové ani právne dôvody a na podporu svojho právneho názoru nemal uviesť ani žiaden judikát“*.

5. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obdo 50/2017 z 27. septembra 2018 dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. že dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 ods. 1 a 2 a § 432 ods. 2 CSP (body 23 až 29 napadnutého uznesenia). V odôvodnení uvedeného rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že „*dovolateľ vo vzťahu k ustanoveniu § 420 písm. f) C. s. p. v zásade tvrdí len to, že odvolací súd porušil práva žalobcu na spravodlivý proces tým, že skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, hoci podľa žalobcu súd prvej inštancie nezisťoval skutkový stav veci a zároveň tým istým konaním malo dôjsť aj k porušeniu ustanovenia § 432 ods. 1 C. s. p., nakoľko takéto rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Zároveň tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, avšak neuviedol, aké konkrétne procesné právo (práva) žalobcu malo (mali) byť rozhodnutím odvolacieho súdu porušené... Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti skutočnosť, že nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti (viď R 24/2017).*“. Okrem toho, podľa názoru najvyššieho súdu „*nemožno odôvodňovať prípustnosť dovolania jednak tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustáleno a zároveň, že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania je vnútorne rozporné. Označený nedostatok v odôvodnení predpokladov prípustnosti dovolania má v konečnom dôsledku za následok aj nemožnosť aplikácie § 440 C. s. p. o viazanosti dovolacím dôvodom so vzájomne sa vylučujúcimi predpokladmi jeho prípustnosti... Ani prípadná samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 C. s. p., resp. § 432 ods. 2 C. s. p. (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3 Cdo/74/2017 z 31. mája 2017).*“.

6. S uvedenými závermi okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a v ústavnej sťažnosti opätovne namieta, že rozsudok okresného súdu aj rozsudok krajského súdu je zjavne neodôvodnený a arbitrárny. Za zjavne neodôvodnené a arbitrárne sťažovateľ považuje aj uznesenie najvyššieho súdu, vo vzťahu ku ktorému navyše tvrdí, že „*je vydané... v rozpore s dovolacími dôvodmi*“. Sťažovateľ uvádza, že

„tvrdil a stále tvrdí, že odvolací súd ani súd prvého stupňa sa vôbec nezaoberali a náležitým spôsobom nevysporiadali s judikátmi, ktoré žalobca predložil na podporu svojej žaloby. A naopak žalovaný 1/ a žalovaný 2/ na svoju obranu súdu nepredložili žiadne judikáty a rovnako odvolací súd na podporu svojho rozhodnutia neuviedol žiadne judikáty, tzn. že zo strany odvolacieho súdu došlo pri posudzovaní, pri riešení právnej otázky k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. z takéhoto postupu odvolacieho súdu nie je zrejmé a nie je možné dospieť k záveru, či v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola odvolacím súdom daná otázka vyriešená, resp. či dovolacím súdom bola vec, ktorú riešil odvolací súd, dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.“. Podľa názoru sťažovateľa „z pohľadu ustanovení § 152 a 153 OSP je zrejmé, že všeobecné súdy pri rozhodovaní vo veci podľa podaného návrhu žalobcu rozhodli nad rámec stanovený zákonom, tzn. rozhodli ultra petitem, tzn. nad rámec požadovaný žalobcom a nad rámec určený zákonom... Návrh sťažovateľa na náhradu škody podľa samostatne upraveného procesného postupu uvedeného v § 152 ods. 2 OSP splňal všetky podmienky zákona a podmienky vyššie uvedených judikátov a neexistovala žiadna zákonom stanovená prekážka, aby súd podanému návrhu na náhradu škody vyhovel.“. Na podporu uvedenej argumentácie sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 137/08 z 1. júla 2008, z ktorého vyplýva, že „nesprávne posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu v zmysle, že tento nie je daný, znamená vo svojich dôsledkoch odopretie súdnej ochrany, teda, popretie samej podstaty základného práva na súdnu ochranu. Vyplýva to zo skutočnosti, že súd rozhodne o žalobe bez skúmania jej podstaty.“.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok okresného súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal finančné zadost'učinenie v sume 4 000 €, ako aj náhradu trov konania.

8. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti pripojil kópiu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Napadnutý rozsudok okresného súdu ani napadnutý rozsudok krajského súdu sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepripojil a ústavnému súdu odporučil, „*aby si v prípade potreby do tohto konania vyžiadal súdny spis z Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 Cb/205/2013*“.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa

o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 25 Cb 205/2013-148 z 23. októbra 2015 (bod 2), rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Cob 52/2016-235 z 15. novembra 2016 (bod 3) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 50/2017 z 27. septembra 2018 (bod 5).

15. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

19. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba

viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavné konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

20. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

21. Ústavný súd konštatuje, že predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je podanie podania vo forme ustanovenej § 40 zákona o ústavnom súde, ako aj splnenie všeobecných

a osobitných náležitostí ustanovených § 34 ods. 1, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde a ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 55, § 124 a § 132 zákona o ústavnom súde.

22. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

23. Keďže na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu bol príslušný krajský súd, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

24. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

25. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti napadnutý rozsudok krajského súdu nepripojil (bod 8).

26. Advokát zastupujúci svojho klienta pred ústavným súdom je podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný pri

výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné; pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb. Tieto zákonom stanovené povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonať tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

27. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne.

28. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci by ani prípadné odstránenie zisteného nedostatku ústavnej sťažnosti (bod 25) sťažovateľom nevedlo k jej prijatiu na ďalšie konanie.

29. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

30. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

31. Ak zákon podmieňuje prípustnosť sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho

práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (m. m. IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

32. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

33. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

34. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

35. Citovaná právna úprava (účinná od 1. júla 2016) presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania.

36. „Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

37. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

38. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. a), b) a c) CSP, avšak najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obdo 50/2017 z 27. septembra 2018 dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. že dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 ods. 1 a 2 a § 432 ods. 2 CSP (bod 5). Sťažovateľ, ktorý bol v dovolacom konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, advokátom, sa tak pripravil o možnosť dovolacieho prieskumu napadnutého rozsudku krajského súdu najvyšším súdom.

39. Takéto správanie sťažovateľa odporuje zásade „vigilantibus iura scripta sunt“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

40. Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že v pripojenej zápisnici o pojednávaní okresného súdu konaného 23. októbra 2015, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok, sa v rámci záverečnej reči nachádza priznanie sťažovateľa, že *„sa na argumentáciu ohľadom naliehaného právneho záujmu na určení... nároku nepripravil v dostatočnej miere, pretože... to považoval za vyriešené. Mám za to, že vzhľadom na zložitosť tohto sporu v súlade so zásadou, že právo praje bdelym a nie spiacim som sa prostredníctvom špičkových advokátov domáhal určenia, že právo je dané.“*. Uvedené priznanie tak odporuje tvrdeniu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, že okresný súd a krajský súd rozhodli *„nad rámec požadovaný žalobcom a nad rámec určený zákonom“* (bod 6) a táto argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 3). Ústavný súd v danom prípade nevidí ani skutkovú a právnu súvislosť s nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 137/08 z 1. júla 2008, ktorým vo veci sťažnosti ■■■■ zrušil rozsudok najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 269/2005 z 30. apríla 2007 (vydaný vo veci žaloby ■■■■ o určenie absolútnej neplatnosti zmluvy o dočasnom užívaní pozemku, pozn.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) a d) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že nemá náležitosti ustanovené zákonom, ako aj pre neprípustnosť.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

42. Ako bolo uvedené, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľov. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľmi, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

43. Podľa § 447 písm. f) dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

44. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok krajského súdu, jeho dovolanie riadne preskúmal a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. f) vyslovene umožňuje.

45. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok.

46. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

47. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) ako zjavne neopodstatnenú.

48. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu rovnako nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, preto ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť aj v tejto časti.

49. „Článok 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zabezpečuje každému rovnaké predpoklady a možnosti nadobúdať veci do vlastníctva za podmienok, ktoré sú upravené v Ústave Slovenskej republiky alebo v ďalších zákonoch. Vlastnícke právo každej osoby má rovnaký zákonný obsah a požíva ochranu bez ohľadu na to, či ide o štát, právnickú osobu,

obec alebo fyzickú osobu. Z formulácie obsiahnutej v čl. 20 ods. 1 ústavy však nemožno vyvodzovať ústavné právo získať vec do svojho vlastníctva (vlastniť majetok) bez dodržania predpokladov, ktoré sú na tento účel upravené zákonmi.“ (I. ÚS 128/95).

50. Právny názor ústavného súdu, ktorým sa účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ústavy identifikuje s osobou, ktorá naozaj je vlastníkom, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva, je konformný s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého vlastnícke právo zaručené čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezahŕňa právo nadobudnúť majetok (Marckx Case, séria A, 1979,č. 31; Van der Musselle Case, séria A, 1983, č. 70).

51. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019